

Pravno neobvezujuća Radna definicija antisemitizma Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Pojedini suvremeni primjeri antisemitizma u javnome životu, medijima, školama, radnim sredinama te vjerskome životu, između ostalog, mogu biti sljedeći:

- pozivanje, pomaganje ili opravdavanje ubijanja ili ugrožavanja Židova u ime radikalne ideologije ili ekstremističkih vjerskih stajališta;
- stvaranje lažnih, dehumaniziranih, demonizirajući ili stereotipnih optužbi protiv Židova kao takvih ili Židova kao društvene skupine. Optužbe takvoga tipa su osobito mit o svjetskoj židovskoj uroti ili tvrdnje da Židovi vladaju medijima, ekonomijom, strukturama vlasti ili drugim društvenim institucijama;
- optuživanje Židova kao naroda da su odgovorni za stvarna ili izmišljena nedjela koje je počinio neki Židov kao pojedinac ili neka skupina Židova, ili čak za djela koje su počinili nežidovi;
- osporavanje činjenice, razmjera, mehanizama (primjerice plinskih komora) ili organiziranosti genocida nad židovskim narodom koji su počinili nacionalsocijalistička Njemačka i njezini saveznici tijekom Drugoga svjetskoga rata (holokaust);
- optuživanje Židova kao naroda ili Izraela kao države da izmišljaju ili preuveličavaju razmjere holokausta;
- optuživanje židovskih građana neke zemlje da su lojalniji Izraelu nego vlastitoj državi ili da postoje navodni prioriteti Židova diljem svijeta koji su im važniji nego interesi njihovih vlastitih država;
- osporavanje Židovima pravo na samoopredjeljenje tvrdnjom da je postojanje Države Izrael rasističko po svom karakteru;
- primjenjivanje dvostrukih mjerila zahtjevima da se Izrael ističe ponašanjem koje se ne očekuje ni od jedne druge demokratske države;
- korištenje simbola i slika koji se povezuju s klasičnim antisemitizmom (primjerice tvrdnje da su Židovi ubili Isusa ili optužbe za ritualna ubojstva) kako bi se okarakterizirali Izrael ili Izraelci;
- uspoređivanje današnje izraelske politike s nacističkom;
- smatranje da su Židovi kolektivno odgovorni za djela države Izraela.

Pravno neobvezujuća Radna definicija poricanja i iskrivljavanja istine o Holokaustu Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Poricanje holokausta diskurs je i propaganda koja niječe povijesnu zbilju i opseg istrebljenja Židova od strane nacista i njihovih suradnika tijekom Drugog svjetskog rata, poznatog kao Holokaust ili Šoa.

Poricanje Holokausta posebno se odnosi na svaki pokušaj tvrdnje da se Holokaust (Šoa) nije dogodio. Poricanje Holokausta može uključivati javno nijekanje ili dovođenje u sumnju korištenja glavnih mehanizama istrebljenja (poput plinskih komora, masovnih strijeljanja, izgladnjivanja i mučenja) ili namjernosti genocida nad židovskim narodom.

Poricanje Holokausta u svojim je različitim oblicima izraz antisemitizma. Pokušaj poricanja genocida nad Židovima pokušaj je oslobađanja nacionalsocijalizma i antisemitizma od krivnje ili odgovornosti za genocid nad židovskim narodom.

Oblici poricanja Holokausta uključuju još i okrivljavanje Židova bilo za preuveličavanje ili izmišljanje Šoe radi političke ili financijske koristi, kao da je sama Šoa bila posljedica zavjere koju su skovali Židovi. Pritom je cilj svaliti krivnju na Židove, a antisemitizmu ponovo dati legitimnost.

Ciljevi poricanja Holokausta često su rehabilitacija neprikrivenog antisemitizma te promicanje političkih ideologija i uvjeta koji bi doveli upravo do onog događaja koji se niječe.

Iskrivljavanje istine o Holokaustu odnosi se između ostalog na:

- a) namjerno nastojanje da se opravda ili na najmanju moguću mjeru svede utjecaj Holokausta ili njegovih glavnih sudionika, uključujući suradnike i saveznike nacističke Njemačke;
- b) grubo umanjivanje broja žrtava Holokausta koje je proturječno pouzdanim izvorima;
- c) pokušaje okrivljavanja Židova za izazivanje vlastitoga genocida;
- d) izjave koje Holokaust prikazuju kao pozitivan povijesni događaj. Te izjave nisu poricanje Holokausta, ali su blisko povezane s njime kao radikalan oblik antisemitizma. One mogu navoditi na pomisao da Holokaust nije otišao dovoljno daleko u postizanju svog cilja „konačnog rješenja židovskog pitanja“;
- e) pokušaje zamagljivanja odgovornosti za uspostavu koncentracijskih logora i logora smrti koje je osmislila i kojima je upravljala nacistička Njemačka svaljivanjem krivnje na druge nacionalne ili etničke skupine.“

Pravno neobvezujuća radna definicija antiromskog rasizma i diskriminacije* Međunarodnog saveza za sjećanje na Holokaust (IHRA)

Prepoznajući sa zabrinutošću da je zanemarivanje genocida nad Romima doprinijelo predrasudama i diskriminaciji s kojima se mnoge romske** zajednice i danas suočavaju te prihvaćajući našu odgovornost za suzbijanje takvih oblika rasizma i diskriminacije (u skladu s člankom 4. i 7. Ministarske deklaracije Međunarodnog saveza za sjećanje na holokaust (IHRA) iz 2020., i članku 3. Deklaracije iz Stockholma), IHRA usvaja sljedeću radnu definiciju antiromskog rasizma i diskriminacije:

Antiromski rasizam/diskriminacija očituje se kroz upotrebu pojedinih izraza i djela, kao i kroz institucionalne politike i prakse marginalizacije, isključenja, fizičko nasilje, obezvjeđivanje romskih kultura i stilova života, te korištenje govora mržnje usmjerenog prema Romima kao i prema drugim pojedincima i skupinama koji su tijekom nacističke ere, kao i dandanas, percipirani, stigmatizirani ili progonjeni kao „Cigani“. To dovodi do postupanja prema Romima kao prema nekoj tobožnjoj tuđinskoj skupini i njihovog povezivanja s nizom pogrdnih stereotipa i iskrivljenih predodžbi koje predstavljaju specifičan oblik rasizma.

Kako bi se IHRA usmjerila u svom radu, prepoznaje se sljedeće:

Antiromski rasizam/diskriminacija postoji već stoljećima. Bila je ključan element politika progona i uništenja Roma koje je provodila nacistička Njemačka te fašistički i ekstremni nacionalistički partneri i drugi suradnici koji su sudjelovali u tim zločinima.

Antiromski rasizam/diskriminacija nije započela s nacističkom erom ni prestala nakon nje, već je i dalje središnji element u zločinima počinjenima nad Romima. Unatoč značajnom radu Ujedinjenih naroda, Europske unije, Vijeća Europe, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju i drugih međunarodnih tijela, stereotipi i predrasude prema Romima nisu dovoljno snažno osuđeni ni opovrgnuti pa i dalje postoje i rabe se uglavnom bez posljedica.

Antiromski rasizam/diskriminacija je višestruka pojava koja je društveno i politički široko prihvaćena. Predstavlja kritičnu prepreku za uključivanje Roma u šire društvo i djeluje tako da onemogućava Romima uživanje jednakih prava, mogućnosti i korisnog socijalno-ekonomskog sudjelovanja.

Postoje mnogi primjeri koji ilustriraju antiromizam/antiromsku diskriminaciju. Suvremene pojave antiromskog rasizma/diskriminacije mogle bi, uzimajući u obzir cjelokupni kontekst, uključivati, ali nisu ograničene na:

- iskrivljavanje ili negiranje progona Roma ili genocida nad Romima,
- veličanje genocida nad Romima,
- poticanje, opravdavanje i počinjenje nasilja nad romskim zajednicama, njihovom imovinom i Romima pojedincima,
- prisilnu i nesvojevoljnu sterilizaciju kao i drugo fizički i psihički nasilno postupanje s Romima;
- ustrajanje na diskriminatornim stereotipima o Romima i protiv Roma i afirmiranje takvih stereotipa,
- okrivljavanje Roma, koristeći govor mržnje, za stvarne ili zamišljene socijalne, političke, kulturne, ekonomske i javnozdravstvene probleme,
- stereotipizaciju Roma kao osoba koje se bave kriminalnim radnjama,
- upotrebu izraza „Ciganin“ kao pogrdu,

- odobravanje ili poticanje mehanizama isključenja usmjerenih protiv Roma na temelju rasno diskriminirajućih pretpostavki, poput isključenja iz redovnih škola i institucionalnih postupaka ili politika koji vode ka segregaciji romskih zajednica,
- donošenje politika bez pravne osnove ili određivanje uvjeta koji omogućuju proizvoljno ili diskriminirajuće raseljavanje romskih zajednica i pojedinaca,
- smatranje Roma kolektivno odgovornima za stvarne ili zamišljene postupke pojedinih članova romskih zajednica,
- širenje govora mržnje protiv romskih zajednica u bilo kojem obliku, primjerice u medijima, uključujući internet i društvene mreže.

* Preporučuje se korištenje nacionalnog ekvivalenta pojmu, Kanada i Sjedinjene Američke Države koriste pojam antiromski rasizam.

** Riječ „Romi“ koristi se kao krovni pojam koji uključuje različite srodne skupine, bez obzira jesu li sjedilačke ili ne, kao što su Romi, Putnici, Gens du voyage, Resandefolket/De resande, Sinti, Camminanti, Manouches, Kalés, Romanichels, Boyash/Rudari, Ashkalis, Égyptiens, Yéniches, Doms, Loms i Abdal, koje mogu biti raznolike kulture i načina života. Ova napomena pruža objašnjenje, ali ne i definiciju pojma Roma.